

Arla Foods AB
c/o advokaten Olle Rislund
Advokatfirman Cederquist KB
Box 1670
111 96 STOCKHOLM

Ifrågasatt missbruk av dominerande ställning

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket avskriver ärendet från vidare handläggning.

Bakgrund

Konkurrensverket erhöll i mars 2009 information om att dåvarande Coop Sverige Aktiebolag (Coop) i början av år 2009 tecknat ett inköpsavtal med Arla Foods AB (Arla) avseende mejeriprodukter. Avtalet mellan Arla och Coop uppgavs innebära att Arla skulle bli huvudleverantör till Coop på exklusiv basis.

Med anledning av misstankar om att Arla, genom avtalet med Coop, implementerat en utestängande strategi gällande leverans av mejeriprodukter till dagligvaruhandeln genomförde Konkurrensverket i april 2009 en platsundersökning i Coop:s och Arlas lokaler. Undersökningen utökades på plats till att omfatta Arlas avtal med Axfood. Vid genomgången av det digitala materialet utökades undersökningen ytterligare till att omfatta också Arlas avtal med Ica, Bergendahls, Netto och Lidl.

Ärendet

Konkurrensverkets utredning har avsett frågan om ett eller flera av de avtal Arla tecknat med ovan nämnda fem dagligvarukedjor utgör ett missbruk av dominerande ställning enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen (2008:579) respektive artikel 102 EUF-fördraget. Utredningen har efter hand fokuserat främst på Arlas avtal med Coop. Konkurrensverket har inte sett någon anledning att prioritera en utredning av förfarandet som ett konkurrensbegränsande samarbete enligt 2 kap. 1 § konkurrenslagen respektive artikel 101 EUF fördraget.

Marknaden

Sex kooperativa mejeriföreningar svarar för merparten av invägningen av svensk mjölkkråvara. Ur mjölkkråvaran framställer föreningarna olika typer av mejerivaror. De produkter som avsätts genom dagligvaruhandeln utgörs, något förenklat, dels av generiska färskvaror som mjölk, naturell filmjölk, naturell yoghurt, och grädde,

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

dels av specialvaror som ost, smaksatt yoghurt och matfett. De generiska färskvarorna har relativt kort hållbarhet och de är i stort sett utbytbara mot varandra medan specialvarorna är mer differentierade och i regel har längre hållbarhet. Färskvaror distribueras huvudsakligen genom direktdistribution, dvs. av mejeriföreningarna, medan merparten av specialvarorna distribueras genom grossist.

Mejeriföreningarna ägs av sina medlemmar och de är genom s.k. mottagningsplikt skyldiga att ta emot all mjölkråvara medlemmarna levererar. Mottagningsplikten medför att mejerierna inte kan styra sin råvarutillgång vilket leder till att mejerierna avsätter de varor de producerar med kraftigt varierande lönsamhet mellan såväl produkter som marknadssegment.

Mejeriföreningarnas leveranser av generiska färskvaror har fram till nyligen varit begränsad till respektive förenings traditionella uppsamlingsområde. Mejeriföreningarna har således haft direktdistribution av färskvaror till dagligvaruhandeln främst inom det geografiska område där de samlat in mjölk från sina medlemmar. Konkurrensen inom det generiska färskvarusegmentet har därför varit begränsad, och segmentet har också kännetecknats av relativt höga priser och relativt hög lönsamhet för mejeriföreningarna.

Det pågår dock nu en utveckling mot att mejeriföreningarna i högre utsträckning går utanför sina traditionella områden och sluter avtal med dagligvaruhandeln över större geografiska områden, en utveckling som till stor del pådrivits av dagligvaruhandeln. Arla har etablerat en rikstäckande direktdistribution medan övriga mejeriföreningar genom samarbete försökt täcka in en större geografisk marknad. Konkurrensen inom främst det generiska färskvarusegmentet har därmed ökat.

Arla etablerade under år 2008 egen rikstäckande direktdistribution och började därefter sälja och leverera generiska färskvaror till dagligvaruhandeln utanför sitt traditionella distributionsområde.

När Coop i mars 2009 implementerade avtalet med Arla i Skåne ersattes initialt merparten av Skånemejeriers generiska färskvaror med Arlas. Starka konsumentreaktioner ledde dock till att Skånemejeriers färskvaror i stor utsträckning behölls parallellt med Arlas produkter.

Företagen

Arla är en kooperativ förening som ägs av 3 787 svenska bönder.¹ Företaget omsatte 15 190 miljoner kronor år 2008.² Arla ägs till 100 procent av Arla Foods ambas, med säte i Danmark, och ingår i Arlakoncernen. Arlakoncernen hade under år

¹ Arla Foods årsredovisning 2009

² Företagsinformation Infotorg

2009 en nettoomsättning om 46 230 miljoner kronor.³ Arlas produktsortiment består av mejeriprodukter som mjölk, filmjölk, smör, ost grädde, kalla såser, chokladdryck m.m.

Coop ingick vid avtalstecknandet i Kooperativa Förbundet (KF). KF-koncernen omsatte år 2009 ca 37 209 miljoner kronor.⁴ KF svarar för cirka 21,5 procent av den svenska dagligvaruhandeln.⁵

Avtalet mellan Arla och Coop

Konkurrensverkets utredning har i huvudsak avsett mejeriföreningarnas försäljning av färskvaror till dagligvaruhandeln. Det avtal mellan Arla och Coop som varit föremål för närmare granskning omfattar både generiska färskvaror och specialprodukter.

Skäl för beslutet

2 kap. 7 § KL respektive artikel 102 EUF-fördraget förbjuder missbruk av dominerande ställning. Sådant missbruk kan särskilt bestå i att dominanten begränsar produktion, marknader eller teknisk utveckling till skada för konsumenterna.

Dominans

Konkurrensverkets utredning tyder på att försäljning av generiska färskvaror utgör en relevant produktmarknad medan försäljning av specialvaror utgör en eller flera separata produktmarknader.

Arla har en stark ställning inom både generiska färskvaror och specialvaror i Sverige med bl.a. höga stabila marknadsandelar, sortimentsbredd, betydande prisdifferentiering mellan olika produktgrupper, rikstäckande direktdistribution och finansiell styrka. Dagligvarumarknadens aktörer är dock starka köpare och marknadens funktionssätt är under förändring.

Då ärendet avskrivs från vidare handläggning avstår Konkurrensverket från att ta slutlig ställning i fråga om marknadsavgränsning samt i fråga om huruvida Arla har en dominerande ställning på en eller flera berörda marknader.

Missbruk

Konkurrensverket har utrett huruvida avtalet mellan Arla och Coop varit utformat på ett sådant sätt att det skulle kunna utestänga en lika effektiv konkurrent från försäljning av färskvaror i vissa delar av Sverige.⁶

³ Arla Foods årsredovisning 2009

⁴ Bokslutskommuniké 1 januari-31 december 2009, Kooperativa Förbundet (KF)

⁵ Bokslutskommuniké 1 januari-31 december 2009, Kooperativa Förbundet (KF)

⁶ Jämför kommissionens beslut i Intel, COMP/C-3 /37.990

Konkurrensverket har gjort en omfattande utredning och analyserat ett betydande insamlat material. Utredningen har omfattat en genomgång av marknadens funktionssätt, hur avtal på denna marknad sluts och hur distributionen fungerar. Avtalens ordalydelse har analyserats, och, vad avser främst avtalet med Coop, de diskussioner som föregick avtalsskrivandet och avtalets implementering har granskats. Vidare har kostnadsdata avseende berörda produktområden inhämtats från mejeriföreningarna och analyserats.

Utredningen har inte visat att avtalet mellan Arla och Coop, eller dess faktiska tillämpning, varit utformad på ett sådant sätt att det skulle utestänga en lika effektiv konkurrent.

Det saknas således skäl att utreda ärendet vidare.

Hur ni kan gå vidare

De företag som berörs av detta beslut kan vända sig till domstol för att få saken prövad.

En talan rörande konkurrensbegränsande samarbete mellan företag enligt 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller rörande missbruk av dominerade ställning enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen väcks vid Marknadsdomstolen.

Detta beslut kan inte överklagas.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Maria Bernhardsson.

Dan Sjöblom

Maria Bernhardsson

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats

Kopia: Coop inköp och kategori AB

ICA AB

Axfood AB

Bergendahlsgruppen AB

Netto Marknad Sverige AB

Lidl Sverige KB

Skånemejerier ekonomisk förening